

JUMALAN RAKKAUS

Pekka Ervastian esitelmä 18.5.1930 (Pikakirjoittanut A. H.)

Jumalan rakkaudesta puhuessamme, tai kun meidän pitäisi siitä puhua, huulemme mykistyvät, sillä missä ovat sanat, joilla voisi kuvata aavistustammekaan Jumalan rakkaudesta, voisiko katseemmekaan nousta sen rakkauden korkeuksiin ja missä olisi se sydän, joka voisi tunkeutua sen syvyyksiin? Kuitenkin on siitä saakka kun Jeesus Kristus ilmestyi maailmaan ja näytti meille, että Jumala on rakkaus, ei ainoastaan kristikunnassa vaan muissakin uskonnoissa puhuttu tästä Jumalan rakkaudesta. Vaikka suomme ainoastaan soperellen on osannut siitä jotain sanoa, niin kuitenkin meidän ihmisten ajatukset ovat olleet vakuutettuja tästä Jumalan rakkaudesta, jota emme aina ole osanneet edes itsellemme selittää.

Muuan asia, josta kristikunnassa on aina puhuttu Jumalan rakkauden yhteydessä, on se, että on sanottu Jumalan rakkaudesta luoneen maailman ja ihmisen. Sen on saanut oppia kristikunnan kouluissa ja me voimme itsekin sanoa itsestämme, että rakkaudesta tietenkkin, sillä Jumala on rakkaus. Siis ei muusta kuin rakkaudesta. Mutta koska rakkaus ei voi ilmetä ellei ole ketään tai mitään rakastaa, niin on luonnollista, että jumalallinen rakkaus luo, jotta se voisi rakastaa ja osoittaa rakkauttaan Niin koetamme sanoa itsellemme; niin minäkin olen sanonut ja kirjoittanut. Se on tietenkin jotain aavistelua, sillä emme saata tietää Jumalan motiiveja. Emme varmuudella saata tietää, mistä syystä Jumala on luonut maailman, sillä ne syvimät ja kaukaisimmat motiivit ovat meiltä salassa. Me ajattelemme usein sillä tavalla filosofisesti, että rakkaudella ei ole mitään motiivia, ei mitään syytä, eikä maailman luomisella ole mitään varsinaista

motiivia, jota voisi omalla järjellään mitata. Sentähden voimme huomauttaa, että jos Jumala rakkaudesta loi maailman ja ihmiskunnan niin minkätähden on niin paljon kärsimystä, pahuutta ja julmuutta olemassa: jos Jumala on kaiken takana, niin kuinka on selitettävissä ei ainoastaan kärsimys, joka johtuu kohtalosta ja laista, vaan myös se julmuus, pahuus ja itsekkyyys, joka tuntuu siveellisesti itse tahdotulta. Minkätähden nyt on tällaisia ilmiöitä, jos Jumala on rakkaus?

Jos filosofisessa ajatuksessa koetamme itsellemme selittää näitä asioita, niin mieleni tekisi huomauttaa parista seikasta, jotka usein maailmalta unohtuvat, kun tällä tavalla spekuloimme. Ja nämä kaksi seikka ovat seuraavat:

Ensimmäinen aksiomi, ensimmäinen totuus, joka minulle mielestäni on filosoofisesti hyvin selvä, on se, että Jumala vastoin kaikkia edellytyksiä ja luuloja ja ajatuksia yleensä ei ole kaikkivaltias. Kristikunnassakin aina sanotaan, että Jumala on kaikkivaltias, mutta minusta tuntuu, että tuo sana ei ole oikea, sillä Jumala on henki, tajunta, yhteinen tajunta tässä kosmoksessa ja tässä on toinenkin puoli, se, jota nimitämme aineeksi, materiaksi. Usein sanotaan, että Jumala loi materian, se on: tajunta loi tyhjästä, siitä ei tule mitään. Tämä mutta on kaiken esoteerisen viisauden ratkaisussa, että nämä kaksi, henki ja aine ovat tuon kolmannen, absoluutin ilmennyksiä. Jos nimitämme absoluuttia Jumalaksi, niin henki ja aine ovat tämän Jumalan, tajunnan ilmennyksiä, mutta jos teen, niinkuin tavallisesti tehdään, ja Jeesus Kristus teki, että nimitän henkeä, sitä suurta yhteistä tajuntaa Jumalaksi, niin silloin meillä on Jumala ja tämä aine, ilmennys, jonka takana on kolmantena salaisuutena jumaluus eli se absoluuttinen elämä, josta emme voi mitään muuta tietää, kuin että se on ilmennyt aineena ja muotona. Jos pidämme kiinni minun mielestäni ainoasta luonnollisesta käsityksestä, että ilmenneessä, maailmankaikkeudessa on Jumalan henki, ja ilmennyksen muotopuoli on aine, niin silloin saamme, että henki ja aine ovat tavallaan keskinäisessä ristiriidassa, taistelussa, tai

että henki iänkaikkisesti tekee työtä aineessa, ja silloin me luonnollisesti tulemme siihen johtopäätökseen, että hengellä tai tajunnalla ei ole mitään rajatonta valtaa aineen yli. Henki ei ole kaikkivaltias muuta kuin omassa itsessään, ei aineessa, muodossa, vaan se tekee työtä juuri materiassa. Senthäden tulemme siihen filosofiseen päätelmään, jota tekee mieleni sanoa aksiomiksi, että Jumala, henki eli tajunta tässä suuressa maailman-kaikkeudessa on verrattavissa taiteilijaan, rakennusmestariin, arkkitehtiin monella eri tavalla.

Koetan kuvata tätä ja siihen on hyvä vertauskuva kun sanotaan, että Jumala on taiteilija, joka luo. Silloin ymmärrämme, että aivan niinkuin taiteilija, niin Jumalakin rakastaa jotakin, mutta hän rakastaa työtä, sitä täydellisyyttä, jota hän tahtoo saada aikaan. Hän rakastaa sitä todella niinkuin taiteilija, joka tekee työtä, sanokaamme kuvanveistäjä, joka muovailee ensin saveen ja sitten marmoriin kuvapatsaan. Kun taiteilija alkaa muovailla pehmeätä savea tuodakseen sisäisen kuvan esille, voi hän käyttää ulkonaistakin mallia, mutta joka tapauksessa hänellä täytyy olla hengessään elävä kuva siitä, mitä aikoo luoda. Sitten kun hän työskentelee täten niin kuta enemmän hän rakastaa sitä tunnollisempi hän on ja sitä enemmän hän hylkää sen, mikä ei ole täydellistä, sitä useammin hän uudestaan taas yrittää. Näin hän tekee ja huomaa, että työ on vähän edistynyt ja taas hän muovailee ja luo uudestaan. Lopulta hän tulee vakuutetuksi siitä, että hän nyt ei osaa tehdä paremmin ja silloin hän sanoo: nyt on minun mallini niin hyvä kuin minä olen osannut tehdä ja nyt minä hakkaan sen marmoriin. Se vie paljon työtä ja paljon huolellisuutta ennenkuin hän saa työnsä hakatuksi marmoriin ja kuvanveistos on valmis. Ja jollei taiteilija olisi rakastanut työtään ja sitä täydellisyyttä, jonka näki silmänsä edessä, jonka tahtoi saada ilmi eläväksi, niin hän olisi väsynyt ja sortunut, hän ei olisi jaksanut, sillä kuinka paljon hän on saanut työtä tehdä, miettiä ja päättään vaivata ja itseään kehittää ennenkuin on päässyt taiteilijaksi. Samoin on jokainen, joka on tahtonut luoda; hänen on

täytynyt rakastaa. Suurista neroista sanotaan, että heillä on rajaton kyky rakastaa ja kestää. Sellainen sielu, joka on paljon työtä tehnyt, jatkaa ja jatkaa kunnes hän saavuttaa jotain. Ja minun mielestäni ei tarvitse muuta saavuttaa, kuin että jos tuo savi, marmori olisi itse elävä, niinkuin se itseasiassa on, niin silloin olisi luonnollista, että se kärsisi ja tuntisi suurta kipua kun sitä muovaillaan; se voisi tulla toivottomaksi, kun nämä kärsimykset eivät lopu, että enkö minä vielä kelpaa. Kuitenkaan me emme sanoisi, että tuolla savella olisi oikein, vaan sanoisimme: taitelijalla täytyy olla oikeus tähän, ja ne kärsimykset, joita savi kestää, muuttuvat sanomattomaksi onneksi ja iloksi: ja kun taiteilijan teos on valmis niin savi sekä marmori itse tuntevat, kuinka ihanaa on olla valmis, koska taiteilija on heitä näin valmistanut. Jos otamme jonkun vertauskuvan niin voimme ymmärtää Jumalaa, kun hän kaikesta rakkaudesta huolimatta antaa koko luonnon kärsiä, antaa meidän kärsiä. Hänellä on täydellisyyskuva silmiensä edessä, hän ei ole sen kaikkivaltiaampi kuin kuvanveistäjä, joka muovailee savea.

Kun nämä kaksi seikkaa pidämme mielessämme: että Jumalan henki ei ole kaikkivaltias aineessa, ja Jumalan henki on juuri taitelija, joka muovailee elämää kaikkialle, niin me ymmärrämme, että ne kärsimykset, joita me elävät olennot olemme Jumalan kädestä saaneet, ovat niin pieniä verrattuna siihen suureen saavutukseen, kun Jumalan henki on luonut meistä täydellisiä olentoja, jotka vuorostaan taas saavat opettaa toisia ihmisiä ja vihdoin kehittyä luojiksi, jotka taas luovat. Kaikkiin näihin korkeuksiin ei niin sanottu mielikuvitukseen voi nousta.

Tekee mieli kuitenkin nöyränä kallistaa päänsä ja sanoa, että jumalallinen rakkaus ei ole senttimenttaalinen, vaan sanomattomasti viisas. Niinkuin ei meidän ihmistenkään rakkaus, kun se on jumalallinen, saata olla liian tunteellinen, vaan niin senkin täytyy olla viisasta ja rauhallista; ja kuitenkin minun tekee mieleni siirtyä toisiin kysymyksiin, joissa näen ja tunnen uskovani, että jumalallinen rakkaus sittenkin tuntee paljon

enemmän kuin mitä me jaksamme tuntea. Minä puhuin senttimentaalisuudesta, meille tunne voi olla senttimenttaalista, kun olemme kykenemättömiä viisaasti tekemään, me kärsimme kun emme saa viisaasti menetellä. Toinen voi sanoa: koeta tehdä jotain, pitää tehdä jotain asiain auttamiseksi ja korjaamiseksi ja me huomaamme, että tuossa puheessa on perää, se on viisasta. Mutta kun joudumme vähänkin tekemisiin Jumalan rakkauden kanssa, niin huomaamme, että siinä on kyllä tunnetta myös, siinä on syvempää tunnetta kuin mihinkä useinkaan ihmisen sydän kykenee. Ja kun meitä oikein koetellaan elämän koulussa ja saamme nähdä kylliksi kärsimyksiä, jotka aiheutuvat ei luonnollisista oloista, vaan jotka aiheutuvat siitä, että hän on syntinen olento, joka tekee syntiä ja vääryyttä, kun näemme hänen omantunnonvaivojaan, niin silloin meidän ainoana lohdutuksena on, jollemme osaa itse välittömästi auttaa, siinä suuressa ajatuksessa ja tiedossa, jonka Jeesus Kristus lausui noissa sanoissa: Jumala antaa aurinkonsa paistaa ja pilvensä sataa sekä hyville että pahoille. Me emme löydä silloin lohdutusta mistään muusta, kun seisomme kasvoista kasvoihin julmimpien kärsimysten kanssa, kun että jumalallinen rakkaus on hyvin suuri kaikkia kohtaan. Me kauhistumme rikoksentekijää ja ihmistä, joka on hirmuisesti tehnyt syntiä; me voimme tuntea näin, mutta vielä kauemmaksi me hänestä tulemme, jos aina ajattelemme kuinka kauheaa se on. Me emme voi koko sydämellä rakastaa tätä olentoa, mutta silloin on suurta tietää, että on jumalallinen rakkaus, joka rakastaa kaikkia riippumatta siitä, kuinka suuria rikoksentekijöitä he lienevätkin. Jumala rakastaa heitä aivan yhtä paljon kuin meitä, jotka olemme hieman parempia. Jumala ei ollenkaan näe toisessa sen ihmeellisempää ja parempaa kuin toisessa. Hän näkee kaikissa omia lapsiaan ja luotujaan, joiden täytyy kehittyä täydelliseksi. Hän näkee kaikissa sen täydellisyyskuvan, jonka hän on niihin puhaltanut – käyttäkseni vanhan testamentin sanoja. – Hän näkee oman henkensä kuvan, sen

täydellisyyden, jota hän taiteilijana rakastaa, ja koska hän rakastaa juuri sitä taideteosta, jota hän juuri parast'aikaa valmistee, niin hän rakastaa joka ainoata yksilöä käsittämättömällä myötätunnolla ja rakkaudella. Sentähden on aina ollut kuuluvina, silloin kun ihmiset ovat suurissa kärsimyksissä ja on rikollisia ja langenneita: anna anteeksi, kun kestät, tulet vielä täydelliseksi! kestä ja anna anteeksi! Tämä ääni ei kuulu ihmisille kun he vajoavat syvään, mutta se kuuluu ihmisille, joilla on sydän, joka voi heitä armahtaa ja rakastaa. Jos syntinen ihminen tapaa toisen ihmisen, joka voi häntä rakastaa huolimatta siitä, että hän on syntinen ja kurja, niin silloin hän kuulee Jumalan kuiskaavan ja silloin te huomaatte ja kysytte: missä on se ihminen, joka on sydämestään paha? Jos joku on pettänyt, niin hän kysyy sisässään: miksi minulla on tällaisia intohimoja ja miten niistä päästä? miten voi niitä vastaan taistella? Joskus hän kärsii hirveästi, mutta seuraavalla kerralla voi nähdä miten karma uhkaa, mutta nyt on tullut uusia voimia niitä voittamaan. Sentähden ei ole mitään kadotusta ja sentähden on todella suurta ja onnellista ja me ymmärrämme, että tulee olemaan enemmän ja enemmän tulevaisuudessa; että on ihmisiä maan päällä, joita pyhät kirjat sanovat vanhurskaiksi, jotka osaavat rakastaa siinä, jossa toiset eivät voi muuta kuin vihata. On suurta kun on ihmisiä, joissa Jumala tulee esille rakkaudessa, jotka osaavat armahtaa ja nostaa sydämiä, noita väsyneitä, jotka kaikki ovat sieluja, joita jumalallinen henki muovailee, mutta jotka tulevat täydellisiksi.

Sentähden minä näen ja tunnen ja minä tiedän, että Jumala rakastaa rajattomasti ja uskollisesti, vaikka ihmiset eivät sitä näe eivätkä ymmärrä. Mutta jotakin on, jota me ihmiset voimme tietää, nähdä toistemme suhteen, nähdä selvemmin sitä mukaa, kuinka selvä katseemme on ja jota me myös voimme nähdä itsessämme ja oman itsemme suhteen, jotakin siis jota me ihmiset useasti voimme tietää, ja se koskee meitä itseämme ihmisinä, meidän omaa henkistä, psykologista rakennettamme. Sillä

vaikka me ihmiset teemme nyt tässä ruumiissa eläessämme eroa eri ikäkausien välillä, ja sanomme toista lapseksi ja toista nuorukaiseksi, toista mieheksi ja toista naiseksi, niin itseasiassa nämä erotukset ovat jonkunlaista käytännöllisestä todellisuudesta johtuvaa ruumiimme kasvamista ja kuihtumista, mutta meidän itsemme suhteen ei oikeastaan tällainen määritelmä pidä paikkaansa, sillä joskin monet meistä ovat voineet unohtaa vanhempansa, että ovat olleet lapsia ja luulevat nyt olevansa täysikasvaneita, viisaita ja järkeviä olentoja ja elämässään hyvin toimeentulevia, niin on toisia, jotka eivät pääse koskaan tällaisiin tunnelmiin. On hyvin usein semmoisia, jotka huolimatta siitä että heidän ruumiinsa vanhenee, aina tuntevat olevansa nuoria, samanlaisia, ei oikeastaan parempia eikä viisaampia kuin mitä olivat nuorina, ja sitten he voivat tuntea olevansa lapsia. Luulen olevan verrattain tavallista, että ihmiset sanovat itselleen: kyllä minä olen sama kuin aina olen ollut, tuommainen olin nuorena ja lapsena. Ulkonainen ruumis vaan muuttuu, ensin se oli suloinen kuin lapsi ja sitten kaunis kuin nuori ihminen, mutta tuli rumemmaksi ja rumemmaksi. Se on vaan tämä ulkonainen ruumis, joka muuttuu, mutta itsehän me olemme, kun tutkimme itseämme ja menemme sisimpään, samoja kuin nuorina ja lapsina. Tämä on nyt ihmeellinen totuus meidän kaikkien ihmisten suhteen. Jos me sen unohdamme, niin ei se ole mikään etuoikeus, mutta se totuus pitää paikkansa, että meissä on lapsi, meissä on pieni lapsi, joka on aina jäljellä. Ja meidän täytyy kiittää kohtaloa, että meissä voi viihtyä lapsi sisässämme, silloin olemme onnellisia ja lähempänä Jumalaa. Jeesus sanoo nimenomaan lapsista, että heidän enkelinsä aina katselee Isää taivaissa. Sillä hän tarkoittaa meidän varsinaista omaa niinsanottua korkeampaa minää, enkeliä meissä. Se katsoo aina Jumalaa kasvoista kasvoihin. Se merkitsee, että kun olemme tulleet aikaihmisiksi, niin meidän korkeampi minämme meissä, sisäinen ihminen meissä, ei katso enää luottamuksella taivaallista Isää, vaan se on vähän poistunut paikaltansa ja katsoo aivan kuin alas

päin ja on vähän surullisen näköinen. Sentähden että se persoonallisuus, joka ruumiimme mukana kasvaa, se personallinen minuus, se alempi minuus, joka ruumiin mukana kasvaa meihin, se kasvaa kiinni tähän maahan, se on pakosta syntynyt tähän maahan. Persoonallinen minämme on niin upottanut itsensä maapallon oloon ja sitonut koko sielunsa sen kaikkeen syntiin ja alempiin puoliin niin, että se unohtaa lapsen sisässään ja korkeamman minänsä, varsinaisen minänsä ja päinvastoin vetää sen minänsä katselemaan hieman surullisena tuota personallista minää, joka kasvaa iän mukana yhä turhamaisemmaksi, kerskaillevammaksi itsensä edessä, yhä röyhkeämmäksi, luulotellen itsestään kaikkea, unohtaen ettei hän oikeastaan ole muuta kuin ihminen. Hän luulee olevansa joku eläinkuntaan kuuluva olento, luulee olevansa täynnä eläimellisiä himoja ja identifioi itsensä ja luulee olevansa huono ja syntinen olento, mutta aina samalla ylpeä, joka aina näkee, että en ole huonompi kuin toiset, joskin voin olla yhtä huono, miksi en voisi ottaa itselleni aistillisia nautinnoita. Personallinen minämme elää harhojen maailmassa unohtaen, että se, minkä pitäisi kasvaa, olisi juuri tuo lapsi, tuo enkeli, joka seisoo Jumalan kasvojen edessä ja iloisesti hymyillen katselee Isää. Sen meidän personallinen, alempi minämme unohtaa kulkiessaan täällä elämän koulussa.

On totta, mitä runoilija kuvaa, että ihminen on semmoinen olento, jonka toisella puolen on valkoinen enkeli ja toisella puolen musta enkeli ja ne koettavat kumpikin häntä inspiroida. Valkoinen, joka on korkeampi olemuksemme, varsinainen korkeampi minämme, se koettaa vetää ylös, mutta toinen, joka on vanha (eläimellinen) karma se koettaa houkutella häntä alempaan materiaan ja aineeseen, joka ei enää ole hänen tehtävänsä. Tuo näkemys, joka runoilijalla on, josta esim. me lapsina saimme elävän kuvan Topeliuksen runoista, se ajatus itsessään on aivan oikein. Ei ne ole ulkopuolella, vaan ne ovat sisässä, alempi ja korkeampi, jotka koettavat taistella keskenään meidän minästämme ja kun me kuuntelemme elämää niin se vastaa persoonal-

lisuuteen. Mutta ainoastaan, jos jaksamme kuulla tuota ylempää puolta, lasta meissä ja yritämme aina säilyttää lapsen suhteemme Isään Jumalaan, niin silloin kehittyisimme semmoisiksi ihmisiksi, joihin ei pääse mikään alempi itsekkyyys vaikuttamaan, jotka aina olemme auki jumalalliselle inspiratiolle korkeudesta ja silloin tulemme lopulta siihen mihin vanhan testamentin kertomuksessa Jakob tuli, kun hän kulki ja tuli Lusin paikalle ja paneutui levolle. Hän oli väsynyt, nukkui ja näki unta. Hän näki, että siltä kohdalta, missä hän oli, nousi korkeat tikapuut taivaaseen ja näitä pitkin kulki enkeleitä ylös ja alas, hän itse oli tikapuiden juuressa. Tätä paikkaa, missä Jaakob näin autuaasti nukkui, nimitti hän Beteliksi eli Jumalan huoneeksi ja siihen samaan paikkaan rakennettiin myöhemmin Betlehemin kaupunki, jossa taas kertomuksen mukaan syntyi Jumalan poika Kristus.

Näin tapahtuu meille ihmisillekin, että kun olemme taistelleet itsemme vapaaksi alemmasta itsestä, siis voitamme itsekkään ja eläimellisen itsemme, niin mekin saamme aivankuin paneutua levolle ja silloin huomaamme, että meidän selkärangamme on kuin tikapuut ja selkäranka ulottuu ylös päähän ja päässä on aukko (ylös taivaaseen). Ja selkärangan yläpäässä on suuri voimakeskus, jota hebreaksi nimitetään lusiksi, sanskriitin kielellä kundaliinin ja kreikankielellä : käärmetuleksi. Siellä on nukkumassa se ihmeellinen voima, joka, kun se herää, muuttaa meidän selkärangamme taivaallisiksi tikapuiksi, sellaisiksi, että niitä pitkin kulkee Jumalan enkeleitä ylös ja alas elähdyttäen meidän ruumiimme ihmeelliset voimakeskukset niin että tulemme tikapuiden yläpähän ja huomaamme, että siellä on ovi jumalallisiin maailmoihin. Kun ihminen kuolee, niin elämä vetäytyy jalkapohjasta ylös päin ja lopulta pään kautta ulos. Ja niin tapahtuu, että jo eläessään saa levätä taistelun jälkeen ja kun olemme saaneet nähdä nuo tikapuut tietoisesti, niin koko nykyinen elämä on todella kuin satunäytelmä, koko tämä elämä, jota uskonnoissa yleensä nimitetään ainoaksi helvetiksi tässä meidän aurinkokunnassamme, surujen tähdeksi; tämä inhimilli-

nen elämä, tämä fyysinen elämä on todella se, josta Dante sanoo: suuri jumalainen huvinäytelmä, Divina komedia. Ja jokainen elävä olento, joka nyt kärsii täällä kulkiessaan näissä helveteissä muistakaamme se – jokainen kerran nousee kaikesta tuosta tuskasta, ja tulee osalliseksi siitä jumalaisesta autuudesta, jossa ei ole mitään kärsimyksiä, ei mitään tuskia, koska se on iankaikkinen, rajaton ja täydellinen rakkaus.